

Vleermuisonderzoek Leidsedreef 4 te Leiderdorp

Aanvullend onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet

Colofon

Status: Concept
Project: BE/2016/141
Datum: 20 oktober 2016
Samensteller(s): ing. C.J. Blom en ing. T.P.J. den Otter
Opdrachtgever:

BURO SRO
't Goylaan 11
3525 AA Utrecht

Contactpersoon: mevr. ing. D. Mereboer

Disclaimer

Blom Ecologie is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie.

© Blom Ecologie / Buro SRO

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Plangebied en ruimtelijk ingreep	6
1.3 Te verwachten soorten en functies	7
1.4 Wettelijk kader Flora- en faunawet m.b.t. vleermuizen	7
2 Methode	9
2.1 Methode	9
2.2 Inventarisatie	9
3 Resultaten	11
3.1 Waargenomen soorten	11
3.2 Aanwezige gebiedsfuncties	11
4 Conclusie	13
5 Literatuur	15

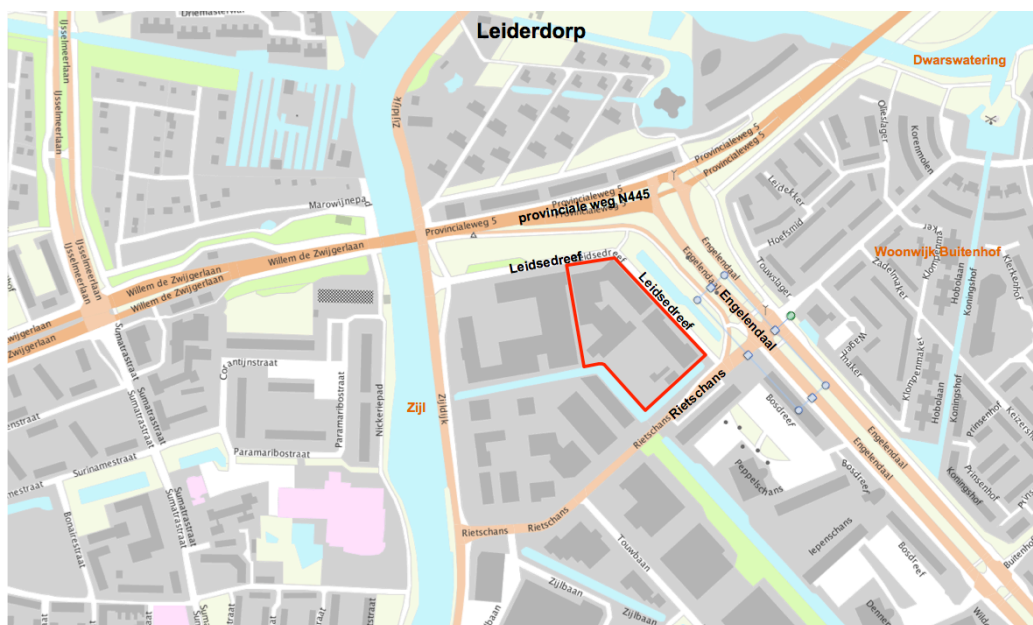

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Op het perceel aan de Leidsedreef 4 te Leiderdorp is een (voormalig) pand en terrein van het Regionaal Opleidingen Centrum (ROC) Engelendaal gesitueerd. Het pand is staat grotendeels leeg en is tijdelijk in gebruik door het COA als opvanglocatie voor asielzoekende personen. De gebouwen en het terrein wordt getransformeerd naar een dynamisch woongebied. Hiervoor dienden de oude schoolgebouwen te worden vervangen voor appartementen en grondgebonden woningen. De beoogde ontwikkeling start in 2017 en staat planologisch bekend als het plan 'Wonen aan de Leidsedreef'.

Omdat tijdens de werkzaamheden mogelijk negatieve effecten voor beschermde soorten op kunnen treden is het plangebied (figuur 1), middels een oriënterend onderzoek, onderzocht op aanwezige beschermde natuurwaarden en vervolgens getoetst aan de effecten van de werkzaamheden (Blom, 2016).

Figuur 1 De rode omlijning weergeeft de ligging van de planlocatie aan de Leidsedreef 4 te Leiderdorp (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

Op basis van het oriënterend onderzoek kon de aanwezigheid jaarrond beschermde nesten- en/of verblijflocaties van vleermuizen niet worden uitgesloten. Om de mogelijk negatieve effecten voor vleermuizen in kaart te brengen is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Buro SRO heeft Blom Ecologie verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Onderzoeksdoel

In dit aanvullende onderzoek naar vleermuizen zijn de volgende onderzoeksvragen centraal gesteld:

- Zijn er vleermuizen aanwezig in het plangebied?
- Op welke wijze maken vleermuizen gebruik van het plangebied? Zijn in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig?
- Hebben de voorgenomen activiteiten een negatief effect op de voorkomende soorten en/of de functionaliteit van de leefomgeving van vleermuizen?

1.2 Plangebied en ruimtelijk ingreep

Plangebied

De planlocatie is gelegen aan de Leidsedreef 4 te Leiderdorp (figuur 1). Op de locatie zijn diverse oude schoolgebouwen, bijgebouwen, fietsenhokken, schoolpleinen en groenperken gesitueerd. De schoolgebouwen hebben een gemetselde muur met spouw en een plat dak (bitumen bedekt met grind). Het tussenliggende terrein is grotendeels verhard met betontegels en -stenen. Een uitgebreidere beschrijving van het plangebied en een fotografische impressie hiervan zijn opgenomen in rapportage van het oriënterend onderzoek (Blom, 2016).

Ruimtelijke ingreep

De ruimtelijke activiteiten zullen op hoofdlijnen bestaan uit de volgende werkzaamheden:

- sloop bestaande bebouwing: algemene sloopwerkzaamheden en afvoer van materiaal;
- verwijderen terreinverharding en -inrichting: graafwerkzaamheden, transport (afvoer) van materiaal en groen;
- terrein bouwrijpmaken: vergraven, aanbrenge puin, aanleg nutsvoorzieningen;
- bouw woningen/appartementen: allerhande bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie terrein en aanleg buitenopslag; allerhande (straat- en hoveniers)werkzaamheden.

Effecten

Naar aanleiding van de beoogde ruimtelijke ingrepen kunnen de volgende effecten voor vleermuizen optreden:

- beschadigen, doden en verwonden van nestgebonden, juveniele of individuen van vleermuizen;
- wegnemen/vernietigen van voortplantings- of vaste- rust en verblijfplaatsen van vleermuizen.

1.3 Te verwachten soorten en functies

Uit oriënterend onderzoek bleek dat het plangebied mogelijk een functie heeft voor vleermuizen (Blom, 2016). Tijdens dit onderzoek zijn de te slopen gebouwen en te kappen struiken en bomen nauwkeurig geïnspecteerd. In een aantal gevels zijn open stootvoegen aangetroffen die potentieel geschikt zijn als toegang tot achterliggende (verblijf)ruimtes van vleermuizen. De struiken, bomen en daken zijn geschikt als broedlocatie voor algemene zangvogels en mantelmeeuwen.

Figuur 2 In de gevels van het schoolgebouw zijn open stootvoegen aangetroffen. Middels deze openingen kunnen vleermuizen in de spouwruimte of andere achterliggende ruimtes kruipen.

1.4 Wettelijk kader Flora- en faunawet m.b.t. vleermuizen

Flora- en faunawet, vleermuizen

Alle inheemse vleermuissoorten vallen onder het zwaarste bescherming regime, tabel 3. Vleermuizen maken gebruik van 4 typen verblijfplaatsen (kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaats). Afhankelijk van de soort bevinden deze verblijfplaatsen zich in gebouwen, bomen, rotsen of andere specifieke locaties. In de schermer- en nachtperiode trekken vleermuizen van de verblijfplaats naar de foerageergebieden. Vleermuizen opportunistisch waardoor er vaak sprake is van een geleidelijk diffuse verspreiding gedurende de avond.

Vleermuizen oriënteren zich op elementen in het landschap tijdens de migratie tussen de verblijfplaats en foerageergebieden. De verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving (foerageergebieden en verbindingroutes) zijn strikt beschermd.

Wanneer er bij ruimtelijke ontwikkelingen sprake is van aantasting van de verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving leidt dit altijd tot een ontheffingsaanvraag van artikel 75 (Ffwet). Ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt alleen verleend na een zware toetsing en op basis van zwaarwegende criteria: dwingende redenen van groot openbaar belang, dreiging voor volksgezondheid en veiligheid en/of (voorkoming) van ernstige (economische) schade. Ten aanzien van de vaste rust- en verblijfplaatsen alsmede de functionele leefomgeving van vleermuizen bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen toe te passen en daarmee overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen (mitigatieplan).

Flora- en faunawet, verbodsbepalingen

De bescherming van vleermuizen bij ruimtelijke ontwikkelingen is wettelijk hoofdzakelijk verankerd in de artikelen 11 en 12 van de Flora en faunawet.

Artikel 11; 'het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren'.

Artikel 12; 'het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen'.

2 Methode

2.1 Methode

Vleermuisonderzoek

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol is ontwikkeld door Het Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging. Het protocol vormt een kwaliteitsstandaard wat jaarlijks geëvalueerd wordt. Onderzoeken die volgens het protocol uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen (art. 75 Ff-wet) en juridische procedures. Voorliggend onderzoek is uitgevoerd naar de standaarden van het protocol. In navolging van het protocol dienen voor dit onderzoek twee bezoeken te worden afgelegd in de periode 1 april/15 mei tot 15 augustus/15 oktober waarvan minimaal 1 bezoek in de kraamperiode (15 mei - 15 juli) en 1x 's ochtends, inventarisatie 2 x 2 uur, starttijd 0-30 min voor zonsopkomst, eindtijd 30--60 min voor zonsopkomst en 8 weken tussen inventarisatieronden. Weersomstandigheden; minimale temperatuur 5 °C, maximale windkracht 3 Bft en als neerslag maximaal motregen.

2.2 Inventarisatie

Veldbezoek

De planlocatie is vijfmaalmaal bezocht (tabel 1) door 2 medewerkers van Blom Ecologie. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens het onderzoek is gelet op foeragerende en communicerende vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een verrekijker en batdetector.

Tabel 1 Veldbezoeken op de planlocatie. De weersomstandigheden voldeden aan de minimumcriteria zoals opgenomen in het vleermuisprotocol.

	Datum	Weersomstandigheden
Vleermuizen 1	30 mei 2016	droog (0/8), 13 °C, wind 0-1 Bft
Vleermuizen 2	14 juni 2016	droog (1/8), 14 °C, wind 0-1 Bft
Vleermuizen 3	21 juli 2016	droog (8/8), 19 °C, wind 2-3 Bft
Vleermuizen 4	8 september 2016	droog (3/8), 19 °C, wind 3 Bft
Vleermuizen 5	11 oktober 2016*	droog (0/8), 12 °C, wind 1-2 Bft

* Het laatste veldbezoek heeft plaatsgevonden in de suboptimale periode (1 oktober tot en met 15 oktober of 1 november, vleermuisprotocol). Op basis uitzonderlijke zachte weersomstandigheden in het najaar en de (onverminderde) activiteiten van vleermuizen op diverse onderzoekslocaties, heeft de onderzoeksrondte in de suboptimale periode niet geleid tot een ander beeld van de werkelijke situatie. Er behoeven derhalve geen correcties of kanttekeningen te worden aangebracht in de waargenomen soorten, aantallen en gedrag tijdens dit laatste veldbezoek.

3 Resultaten

3.1 Waargenomen soorten

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is een typische gebouwbewonende soort. De soort gebruikt ruimten onder daken, in spouwruimtes en achter gevelbekleding als kraam-, zomer, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011). Tijdens alle veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen zijn waarnemingen gedaan van foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*). Telkens betrof het slechts een enkele foeragerende dieren die langs de bomen en watergang langs de Leidsedreef foerageerden. Tussen de gebouwen zijn telkens 1-2 foeragerende dieren waargenomen. Hierbij was de regelmatige aanwezigheid van een solitair mannetje ter hoogte van de groenstrook en de noordzijde van het binnenplein opvallend. De overige waargenomen gewone dwergvleermuizen waren telkens slechts een korte periode 5-10 min. aanwezig. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode is ter hoogte van de groenstrook en de noordzijde van het binnenplein een roepend mannetje waargenomen.

Overige soorten

Tijdens de veldbezoeken zijn met name overvliegende, rustende, foeragerende of broedende (op basis van nestindicerend gedrag) waargenomen. De waargenomen soorten betreffen onder andere: kauw, houtduif, merel, halsbandparkiet, zwarte kraai, zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw. De daken van de schoolgebouwen zijn door kleine mantelmeeuwen gebruikt als nestlocatie, tijdens het onderzoek zijn meerdere juveniele (niet vliegvlugge dieren) waargenomen. In de bosschage op het binnenterrein is in tegenstelling tot de waarneming in 2012 geen eksternest meer aanwezig.

3.2 Aanwezige gebiedsfuncties

Tijdens de inventarisatie zijn gewone dwergvleermuizen waargenomen (3.1). Per functie wordt beschreven wat de betekenis is voor de soort.

Verblijfplaatsen en leefgebied vleermuizen

In dit onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in de te slopen bebouwing. De eerste waarnemingen van vleermuizen tijdens de veldbezoeken vonden telkens ruim na het uitvliegmoment plaats. Naar verwachting bevinden de verblijfplaatsen van deze dieren op enige afstand van de planlocatie. Een klein deel van de planlocatie maakt aannemelijk onderdeel uit van het territorium van een mannelijke gewone dwergvleermuis. Het tijdelijk ontbreken van bebouwing (sloop) leidt mogelijk tot een wijziging in het verleggen van de territoriumgrens. Aangezien er sprake is van een lage dichtheid vleermuizen en voldoende potentieel geschikt leefgebied leidt deze kleine wijziging niet tot het volledig ongeschikt raken van het territorium of leefgebied.

Tijdens het onderzoek is duidelijk geworden dat het plangebied alleen door gewone dwergvleermuis gebruikt wordt als foerageergebied.

Tijdens alle bezoeken maakten de vleermuizen vaak slechts een korte periode 5-15 minuten gebruik van het groen langs de Leidsedreef, de watergang en op het binnenterrein als foerageergebied. Op de projectlocatie is nauwelijks relevante vegetatie voor insecten aanwezig. Het aanbod van prooidieren is daardoor relatief laag en beperkt ongeschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Het relatief lage aantal en korte waarnemingen bevestigt dit beeld.

De beoogde ontwikkeling leidt niet tot de aantasting van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van de gewone dwergvleermuis en/of andere vleermuizen.

Figuur 3 De oranje lijnen de meest gebruikte foerageroutes, de gele lijn markeert het gebouw waar de kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw hebben gebroed. Aan de noordzijde van het plein is een roepend mannetje waargenomen (bron kaart: planvieuwer.nl).

4 Conclusie

Conclusie

Vleermuizen

In de periode medio juni tot en met medio september 2016 is onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen op de ROC-locatie Engelendaal aan de Leidsedreef 4 te Leiderdorp uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform de bepalingen in het vleermuisprotocol (NGB, 2013). Tijdens het onderzoek is vastgesteld dat de te slopen bebouwing op de locatie geen functie heeft voor vleermuizen. Tevens maakt de planlocatie geen essentieel onderdeel uit van het functioneel habitat. De beoogde sloop en herontwikkeling leidt niet tot significant negatief effect voor vleermuizen.

Advies m.b.t. uitvoering

De luwte tussen de bebouwing en de groenere delen van de planlocatie worden door vleermuizen gebruikt om te foerageren en/of te passeren. Het betreft in beide gevallen (zeer) lage dichtheden. Vleermuizen foerageren opportunistisch waarbij het actuele insectenaanbod bepalend is voor de aanwezigheid van vleermuizen. In het kader van de algemene Zorgplicht adviseren we om vleermuisvriendelijke verlichting toe te passen tijdens de sloop en ontwikkeling.

De daken van de school gebouwen werden tijdens de onderzoeksperiode door kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw gebruikt als broedplaats. De struiken en bomen op de planlocatie zijn potentieel geschikt als nestlocatie voor algemene broedvogels. Ten aanzien van vogels adviseren we om maatregelen te treffen die voorkomen dat broedende vogels aanwezig zijn tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Effectieve maatregelen zijn het opstarten van de werkzaamheden buiten het broedseizoen (medio maart t/m augustus), het kappen van groen buiten deze periode en het aanbrengen van vogelwerende middelen op de daken.

5 Literatuur

Blom C.J., 2016. Oriënterend onderzoek naar beschermde flora en fauna Leidsedreef 4 te Leiderdorp. Blom Ecologie, Waardenburg

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Verkade, M.P.M., 2012. Ecologische quickscan Leidsedreef 4 te Leiderdorp. Van der Helm Milieubeheer B.V., Hoofddorp

Websites

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.vleermuisprotocol.nl

www.waarneming.nl

